

HAMERSKÝ POTOK o.s.

Nežárecká ulice 103/IV

377 01 Jindřichův Hradec

IČO 266 50 762

Čtyřicítka

lokalita vykoupená v rámci programu „Místo pro přírodu“

Průzkum vybraných skupin bezobratlých 2013

V listopadu 2013

Zpracovali: P. Hesoun, A.Jelínek, V.Křivan

ÚVOD:

Tato práce vznikla díky podpoře z programu Ochrana biodiverzity, koordinovanému Českým svazem ochránců přírody (dále ČSOP).

Na průzkumu bezobratlých se podíleli členové sdružení Hamerský potok o.s. a ZO ČSOP Kněžice. Zkoumáno bylo území, které je součástí lokality nazývané Čtyřicítka a to část, která byla vykoupena ČSOP z programu Místo pro přírodu ale i území navazující.

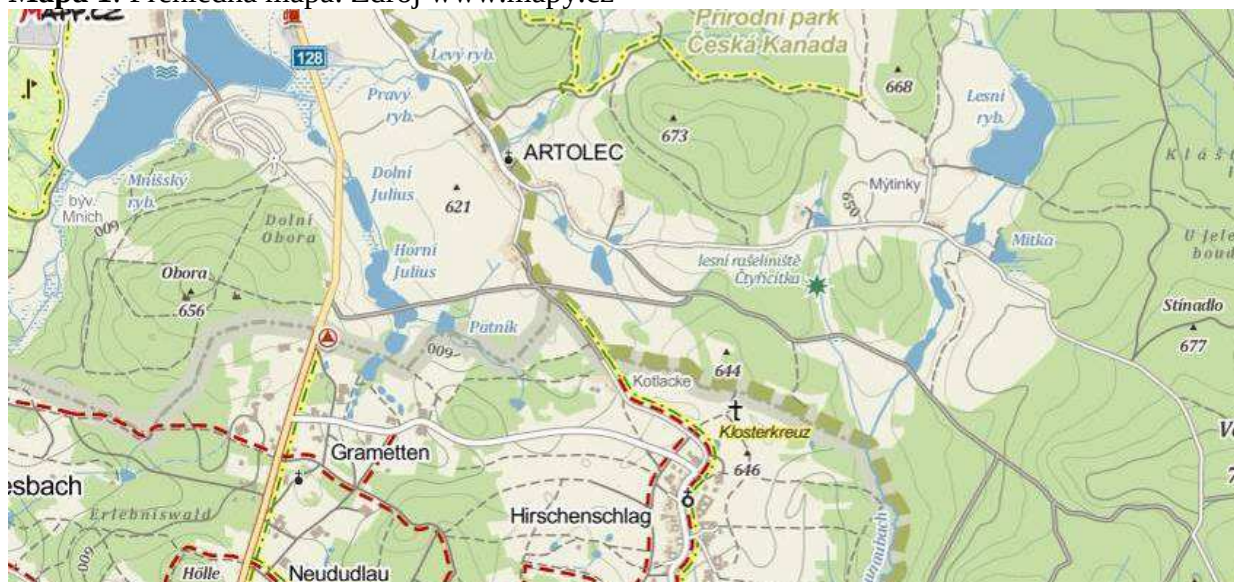
CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ:

Lokalita Čtyřicítka leží v údolní nivě pravostranného bezejmenného přítoku toku Skřemelice na hranici katastrálních území Artolec a Klášter v okrese Jindřichův Hradec.

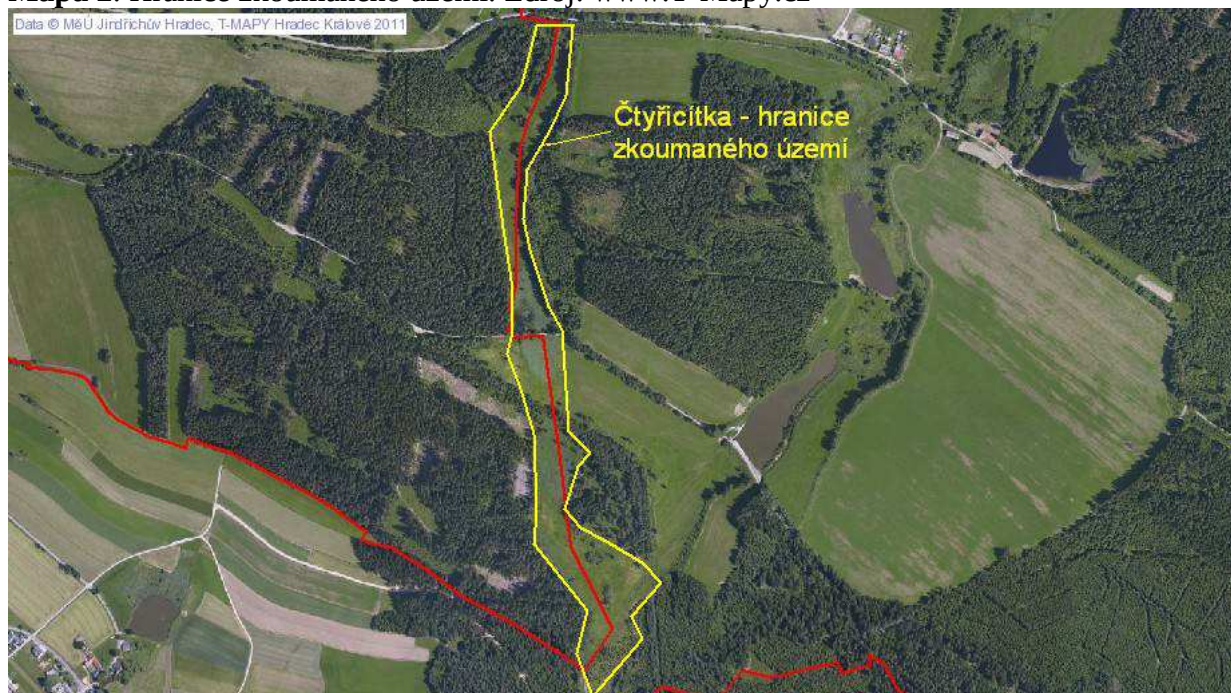
Území zahrnuje několik typů mokřadních biotopů. Najdeme zde potoční olšinu, malou dystrofní, hospodářsky nevyužívanou nádrž, terestrickou rákosinu, porosty vysokých ostřic a značnou část tvoří luční přechodové rašeliniště. Na části území probíhá pravidelný management (z prostředků MŽP, programu Péče o krajinu) kosením s odklizením hmoty na pozemku vykoupeném z programu Místo pro přírodu. Ostatní pozemky jsou bez managementu. Zhruba uprostřed své délky je údolí přetnuto účelovou komunikací s živичným povrchem sloužící zejména k přístupu do okolních lesů. Násep této komunikace tvoří také hráz dystrofní nádrže.

Dystrofní nádrž je nevypustitelná. To, aby nedošlo k přeplavení nebo narušení vozovky při vysokém stavu vody, je zajištěno trubním propustkem pod komunikací.

Mapa 1: Přehledná mapa. Zdroj www.mapy.cz

Mapa 2: Hranice zkoumaného území. Zdroj: www.T-Mapy.cz

METODIKA:

Průzkum byl prováděn několika metodami. Jednak obchůzkou ploch s pozorováním zástupců bezobratlých živočichů a sběrem jednotlivých zaznamenaných jedinců, obhlídkou míst, kde je pravděpodobnost nálezů některých skupin a determinace na základě jejich pobytových známek (xylofágní brouci a jejich požerky). Dále bylo prováděno smýkání vegetace, sklepávání z dřevin a prosívání.

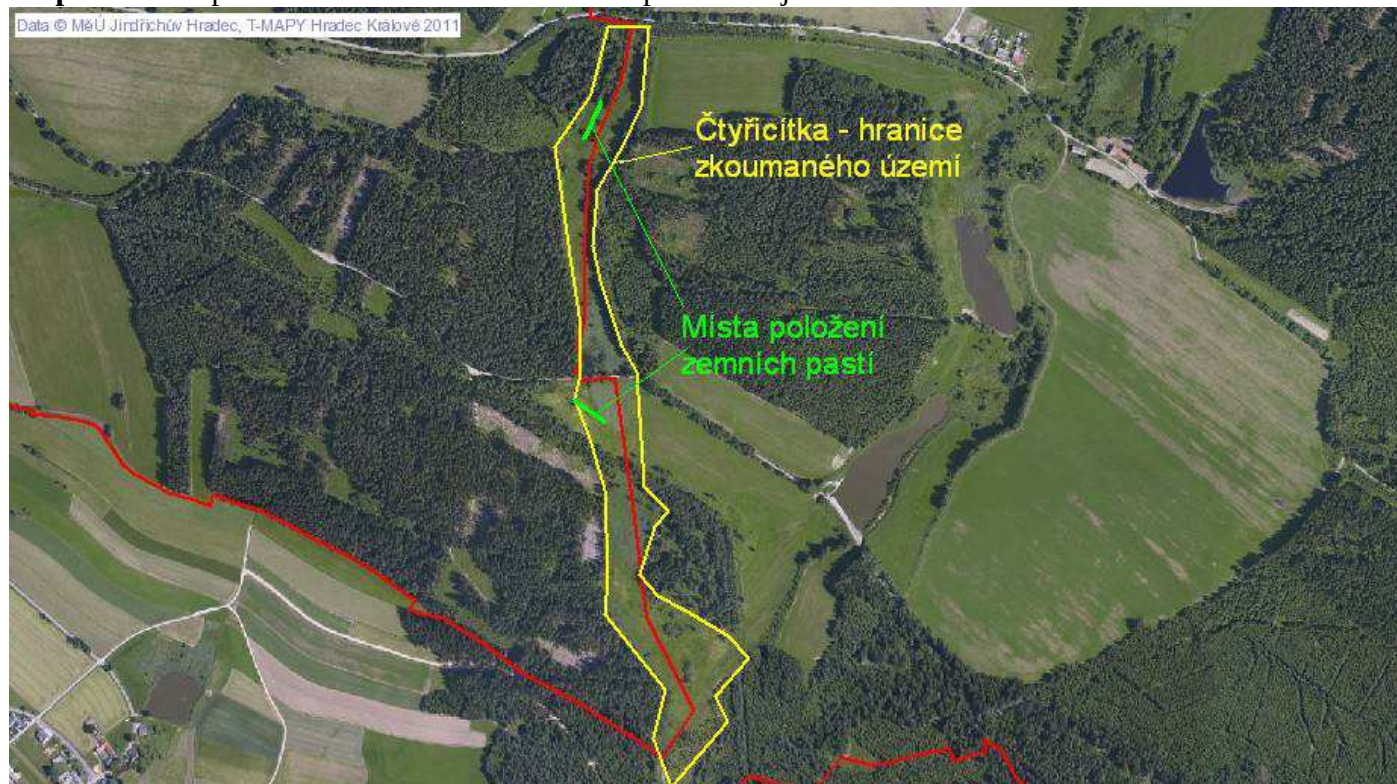
Část materiálu byla získána pomocí padacích zemních pastí bez návnady s fixační tekutinou. Ty byly umístěny do dvou transektů jejichž poloha byla zvolena tak, aby byly zastoupeny základní biotopy v území se vyskytující – olšina, rašelinný mokřad, terestrická rákosina, sušší hrana údolí. Pasti byly v terénu umístěny od května do začátku října.

Vodní brouci byli loveni pomocí cedníku a byla také použita metoda živolovných pastí s návnadou. Materiál determinovali Petr Hesoun (část brouků, rovnokřídlí, motýli, vážky), Aleš Jelínek (pavouci) a Václav Křivan (větší část brouků).

U denních motýlů a vážek byl průzkum prováděn pozorováním, případně odchytem imag do entomologické sítě. U vážek byla tato metoda doplněna odlovem larev pomocí cedníku a sběrem exuvií.

Materiál rovnokřídlých byl získán pozorováním imag, případně jejich individuálním odchytem a smýkáním a část materiálu pochází ze zemních pastí.

Mapa 3: Místa položení dvou transektů zemních pastí. Zdroj: www.T-MAPY.cz

VÝSLEDKY:

Jednotlivé nálezy jsou zaznamenány do přiložených tabulek.

Zápis výsledků

Zjištěné druhy vybraných skupin hmyzu (Insecta) jsou uvedeny v tabulce po řádech a čeledích, řazených systematicky. V rámci čeledí jsou pak druhy řazeny abecedně. Dále je uvedena charakteristika výskytu na lokalitě dle následujícího klíče: Výskyt druhu – **1 - hojný, 2 – řídký, vzácný, ? – početnost nebyla odhadována.**

V tabulce je také vyznačen u čeledí Carabidae (střevlíci), a tzv. „vodních brouků“ stupeň reliktnosti: R- reliktní druh s úzkou stanovištní valencí; A – adaptabilní druh; E- eurytopní druh vyskytující se na řadě různých stanovišť. Dále je zde zaznamenán stupeň ohrožení druhu a to jednak dle vyhlášky 395/1992 Sb. – § -1- kriticky ohrožený, 2- silně ohrožený a 3 – ohrožený a také ohrožení dle červeného seznamu bezobratlých živočichů:

CS – Červený seznam bezobratlých ČR: CR – kriticky ohrožený, EN – ohrožený, VU – zranitelný, NT – téměř ohrožený.

V systematickém přehledu pavouků (Araneae) v tabulce č. 5 byla v prvním sloupci ke každému druhu přiřazena podle Katalogu pavouků České republiky (Buchar et Růžička, 2002) charakteristika fytogeografické oblasti, v níž se nachází těžiště výskytu druhu na území ČR, stupně původnosti či deteriorizace stanovišť obývaných daným druhem a stupně ohrožení pro území ČR. Ve druhém sloupci je uvedena charakteristika hojnosti výskytu na lokalitě.

Seznam použitých zkratk:

FO – fytogeografická oblast: **T-M** – Termofytikum a Mezofytikum, **M** – Mezofytikum, **M-O** – Mezofytikum a Oreofytikum, **N** – nespecifická (ve všech třech oblastech)

PS – původnost stanoviště: **C** – stanoviště minimálně negativně narušená činností člověka, osidlovaná stenotopními druhy, **S** – druhotná, polopřirozená stanoviště (kulturní lesy, extenzivní louky a pastviny ap.), osidlovaná druhy se širší ekologickou valencí, **D** – stanoviště s vysokým stupněm disturbance (intenzivní louky a pole, výsypky ap.), osidlovaná převážně pionýrskými druhy. Zvlášť byly zvýrazněny druhy obývající v rámci podmínek našeho území výhradně první typ výše uvedených stanovišť (**C!**)

U významných druhů z hlediska faunistického, legislativního či ochranného je dále uvedeno:

1. která místa druh obývá ve zkoumaném území
2. jaký typ biotopu potřebuje, bionomie druhu pokud je známá
3. odhad početnosti populace nebo charakter výskytu
4. vyžaduje nebo zasluhuje druh nějaký management

Tab.1: Seznam nalezených druhů brouků (Coleoptera)

Druh	§/CS	Výskyt
Carabidae - střevlíkovití	ES/§/CS	Výskyt
<i>Abax parallelipipedus</i>	A	1
<i>Amara aenea</i>	E	1
<i>Amara littorea</i>	E	2
<i>Amara lunicollis</i>	A	2
<i>Amara pulpani</i>	R	2
<i>Bembidion articulatum</i>	E	2
<i>Bembidion guttula</i>	A	1
<i>Bembidion mannerheimi</i>	A	1
<i>Carabus violaceus</i>	A	1
<i>Clivina collaris</i>	E	1
<i>Epaphius secalis</i>	A	1
<i>Europhilus fuliginosus</i>	A	1
<i>Europhilus gracilis</i>	A	1
<i>Europhilus micans</i>	A	1
<i>Harpalus latus</i>	A	1
<i>Harpalus luteicornis</i>	A	1
<i>Loricera pilicornis</i>	E	1
<i>Oodes helopioides</i>	A	1
<i>Poecilus cupreus</i>	E	1
<i>Poecilus versicolor</i>	E	1
<i>Pterostichus niger</i>	A	1
<i>Pterostichus rhaeticus</i>	A	1
<i>Syntomus truncatellus</i>	E	1
<i>Synuchus vivalis</i>	E	2
<i>Trichotichnus laevicollis</i>	A	1
Dytiscidae - potápníkovití		
<i>Acilius sulcatus</i>	E	1
<i>Agabus affinis</i>	A	1
<i>Agabus paludosus</i>	A	2
<i>Agabus sturmii</i>	E	1
<i>Dytiscus marginalis</i>	E	1
<i>Hydroglyphus geminus</i>	E	1
<i>Hydroporus gyllenhalii</i>	R	2
<i>Hydroporus erythrocephalus</i>	E	1
<i>Hydroporus palustris</i>	A	1
<i>Hydroporus incognitus</i>	A	2

<i>Hydroporus striola</i>	A	2
<i>Hydroporus tristis</i>	E	1
<i>Hydroporus umbrosus</i>	E	1
<i>Hyphydrus ovatus</i>	E	1
<i>Ilybius ater</i>	E	1
<i>Ilybius fuliginosus</i>	E	2
<i>Ilybius guttiger</i>	E	1
<i>Platambus maculatus</i>	A	2
<i>Rhantus suturalis</i>	E	1
<i>Rhantus grapii</i>	A	2
Hydrophilidae		
<i>Anacaena globulus</i>	E	1
<i>Anacaena lutescens</i>	E	1
<i>Cercyon convexiusculus</i>	E	2
<i>Crenitis punctatostriata</i>	A/VU	2
<i>Enochrus bicolor</i>	A	2
<i>Enochrus coarctatus</i>	E	1
<i>Helochares obscurus</i>	E	1
<i>Megasternum concinnum</i>	E	2
Scirtidae		
<i>Cyphon padi</i>	E	1
Elateridae		
<i>Actenicerus sjaelandicus</i>		1
<i>Agriotes pilosellus</i>		1
<i>Ampedus pomorum</i>		2
<i>Athous haemorrhoidalis</i>		1
<i>Athous subfuscus</i>		1
<i>Cardiophorus ruficollis</i>		2
<i>Dalopius marginatus</i>		1
<i>Prosternon tessellatum</i>		1
Throscidae		
<i>Trixagus dermestoides</i>		1
Buprestidae		
<i>Agrilus pratensis</i>	NT	2
<i>Agrilus viridis</i>		2
<i>Anthaxia helvetica</i>		1
Coccinellidae		
<i>Anisosticta novemdecimpunctata</i>		2
<i>Coccinella septempunctata</i>		1
<i>Hippodamia septempunctata</i>		1
Melyridae		
<i>Dasytes plumbeus</i>		1
Kateretidae		
<i>Kateretes cf. pedicularis</i>		2
Lathridiidae		
<i>Aridius nodifer</i>		?
Tenebrionidae		
<i>Lagria hirta</i>		1
Scarabaeidae		
<i>Phylloperla horticola</i>		1
Geotrupidae		
<i>Anoplotrupes stercorosus</i>		1
Chrysomelidae		
<i>Agelastica alni</i>		1
<i>Crepidodera aurata</i>		
<i>Crepidodera fulvicornis</i>		1
<i>Cryptocephalus decemmaculatus</i>	EN	1
<i>Donacia aquatica</i>		1
<i>Donacia bicolor</i>		2
<i>Donacia marginata</i>		1
<i>Hippuriphila modeeri</i>		1

<i>Lochmaea caprea</i>		1
<i>Neocrepidodera ferruginea</i>		1
<i>Oulema gallaeciana</i>		1
<i>Phaedon</i> cf. <i>concinnum</i>		1
<i>Phyllobrotica quadrimaculata</i>		1
<i>Phyllotreta tetrastigma</i>		1
<i>Plateumaris consimilis</i>		1
<i>Plateumaris sericea</i>		1
Cantharidae		
<i>Cantharis pallida</i>		1
<i>Malthodes</i> sp.		1
<i>Rhagonycha fulva</i>		1
Cerambycidae		
<i>Agapanthia villosoviridescens</i>		1
<i>Arhopalus rusticus</i>		1
<i>Corymbia maculicornis</i>		1
<i>Corymbia rubra</i>		1
<i>Leptura quadrifasciata</i>		1
<i>Menesia bipunctata</i>	NT	2
<i>Molorchus minor</i>		1
<i>Pseudovadonia livida</i>		1
<i>Stenurella melanura</i>		1
Curculionidae		
<i>Apion virens</i>		1
<i>Larinus turbinatus</i>		1
<i>Lepyrus armatus</i>	NT	2
<i>Limnobaris dolorosa</i>		1
<i>Magdalis frontalis</i>		1
<i>Rhamptus pulicarius</i>		1
<i>Rhinocyllus conicus</i>		1
<i>Tapeinotus sellatus</i>		1

Tab.2: Seznam nalezených druhů motýlů (Lepidoptera)

Druh	§/CS/	Výskyt
Arctiidae		
Prástevník chrastavcový <i>Diacrisia sannio</i>		1
Nymphalidae		
Bělopásek tavolníkový <i>Neptis rivularis</i>	3/VU	2
Babočka paví oko <i>Inachis io</i>		1
Babočka síťkovaná <i>Araschnia levana</i>		1
Babočka admirál <i>Vanessa atalanta</i>		1
Babočka bodláková <i>Vanessa cardui</i>		2
Perleťovec dvanáctitečný <i>Boloria selene</i>		1
Perleťovec velký <i>Argynnis aglaja</i>		1
Perleťovec stříbropásek <i>Argynnis paphia</i>		1
Babočka bílé C <i>Polygonia c-album</i>		1
Pieridae		
Bělásek řepný <i>Pieris rapae</i>		1
Bělásek řeřichový <i>Pieris napi</i>		1
Žlutásek řešetlákový <i>Gonepteryx rhamni</i>		1
Lycaenidae		
Ohniváček černokřídlý <i>Lycaena phleas</i> L.		2
Ohniváček modrolehý <i>Lycaena hippothoe</i>		1
Modrásek jehlicový <i>Polyommatus icarus</i>		2
Satyridae		
Okáč rosíčkový <i>Aphantopus hyperanthus</i>		1
Okáč luční <i>Maniola jurtina</i>		1
Okáč zední <i>Lasiommata megera</i>		2
Hesperidae		
Soumračník čárečkovaný <i>Thymelicus lineola</i>		1

Soumračník rezavý <i>Ochlodes sylvanus</i>		1
--	--	---

Tab.3: Seznam nalezených druhů vážek (Odonata)

Druh	§/CS	Výskyt
Calopterygidae		
Motýlice lesklá <i>Calopteryx splendens</i>		2
Motýlice obecná <i>Calopteryx virgo</i>		1
Lestidae		
Šídlatka páskovaná <i>Lestes sponsa</i>		1
Coenagrionidae		
Šidélko kopovité <i>Coenagrion hastulatum</i>	-/NT	1
Šidélko páskované <i>Coenagrion puella</i>		1
Šidélko kroužkované <i>Enallagma cyathigerum</i>		1
Šidélko ruměnné <i>Pyrrhosoma nymphula</i>		1
Šidélko větší <i>Ischnura elegans</i>		1
Aeshnidae		
Šídlo modré <i>Aeshna cyanea</i>		1
Šídlo velké <i>Aeshna grandis</i>		2
Šídlo královské <i>Anax imperator</i>		2
Corduliidae		
Lesklíce zelenavá <i>Somatochlora metallica</i>		1
Libellulidae		
Vážka ploská <i>Libellula depressa</i>		2
Vážka čtyřskvrnná <i>Libellula quadrimaculata</i>		1
Vážka tmavá <i>Sympetrum danae</i>		1
Vážka rudá <i>Sympetrum sanguineum</i>		1
Vážka obecná <i>Sympetrum vulgatum</i>		1

Tab.4: Seznam nalezených druhů rovnokřídlých (Orthoptera)

Druh	§/CS	Výskyt
Ensifera		
Kobylka krátkokřídlá <i>Metrioptera brachyptera</i>		1
Kobylka zelená <i>Tettigonia viridissima</i>		1
Kobylka křovištní <i>Pholidoptera griseoptera</i>		1
Kobylka mokřadní <i>Conocephalus dorsalis</i>		1
Caelifera		
Saranče měnlivá <i>Chorthippus b. biguttulus</i>		1
Saranče luční <i>Chorthippus dorsatus</i>		1
Saranče obecná <i>Chorthippus parallelus</i>		2
Saranče vlhkomilná <i>Chorthippus montanus</i>		1
Saranče zlatozelená <i>Euthystira brachyptera</i>		1
Saranče zlatavá <i>Chrysochraon dispar</i>		1
Saranče mokřadní <i>Stethophyma grossum</i>	-/NT	1
Saranče zelená <i>Omocestus viridulus</i>		1
Marše obecná <i>Tetrix subulata</i>		2

Tab. 5: Seznam nalezených druhů pavouků (Araneae)

Druh	FO/PS/CS	Výskyt
Dysderidae - šestiočkovití		
<i>Harpactea lepida</i> (C.L.Koch, 1838)	M/S/-	1
Theridiidae – snovačkovití		
<i>Lasaeola tristis</i> (Hahn, 1833)	M/S/-	2
<i>Roberus arundineti</i> (O.P.-Cambridge, 1871)	M/D/-	1
<i>Roberus lividus</i> (Blackwall, 1836)	N/S/-	1
<i>Theridion impressum</i> L.Koch, 1881	N/D/-	1

<i>Theridion sisypium</i> (Clerck, 1757)	M/S/-	1
Linyphiidae – plachetnatkovití		
<i>Bathypantes approximatus</i> (O.P.-Cambridge, 1871)	M/C/-	1
<i>Bathypantes nigrinus</i> (Westring, 1851)	M/S/-	1
<i>Ceratinella brevipes</i> (Westring, 1851)	M/C/-	2
<i>Diplostyla concolor</i> (Wider, 1834)	N/S/-	1
<i>Dismodicus bifrons</i> (Blackwall, 1841)	M/S/-	2
<i>Epigone atra</i> Blackwall, 1833	N/D/-	1
<i>Gongylidiellum latebricola</i> (O.P.-Cambridge, 1871)	M/S/-	2
<i>Gongylidiellum vivum</i> (O.P.-Cambridge, 1875)	M/S/-	2
<i>Hypomma bituberculatum</i> (Wider, 1834)	M/S/-	1
<i>Lepthyphantes flavipes</i> (Blackwall, 1854)	M/S/-	1
<i>Lepthyphantes obscurus</i> (Blackwall, 1841)	M-O/C!/-	2
<i>Linyphia hortensis</i> Sundevall, 1830	M/S/-	1
<i>Linyphia triangularis</i> (Clerck, 1757)	M/D/-	1
<i>Lophomma punctatum</i> (Blackwall, 1841)	M/S/-	2
<i>Meioneta affinis</i> (Kulczyński, 1898)	M/C/-	2
<i>Meioneta saxatilis</i> (Blackwall, 1844)	M/S/-	1
<i>Notioscopus sarcinatus</i> (O.P.-Cambridge, 1872)	M/C!/-	1
<i>Oedothorax gibbosus</i> (Blackwall, 1841)	M/S/-	1
<i>Pocadicnemis pumila</i> (Blackwall, 1841)	M/S/-	1
<i>Trematocephalus cristatus</i> (Wider, 1834)	M/S/-	1
<i>Troxochrus nasutus</i> Schenkel, 1925	O/S/VU	2
Tetragnathidae - čelistnatkovití		
<i>Metellina segmentata</i> (Clerck, 1757)	M/D/-	1
<i>Pachygnatha clercki</i> Sundevall, 1823	M/D/-	1
<i>Pachygnatha listeri</i> Sundevall, 1830	M/S/-	1
<i>Tetragnatha extensa</i> (Linné, 1758)	M/S/-	1
<i>Tetragnatha obtusa</i> C.L.Koch, 1837	M/S/-	1
<i>Tetragnatha pinicola</i> L.Koch, 1870	T-M/S/-	1
Araneidae – křížákovití		
<i>Aculepeira ceropegia</i> (Walckenaer, 1802)	M/D/-	1
<i>Araneus diadematus</i> Clerck, 1757	N/S,A/-	1
<i>Araneus marmoreus</i> Clerck, 1757	M/S/-	1
<i>Araneus quadratus</i> Clerck , 1757	M/S/-	1
<i>Cyclosa conica</i> (Pallas, 1772)	M/S/-	2
<i>Hypsosinga pygmaea</i> (Sundevall, 1831)	M/C/-	1
<i>Hypsosinga sanguinea</i> (C.L.Koch, 1844)	M/S/-	2
<i>Larinioides cornutus</i> (Clerck, 1757)	M/C/-	1
<i>Mangora acalypha</i> (Walckenaer, 1802)	T-M/D/-	1
Lycosidae – slíďákovití		
<i>Alopecosa pulverulenta</i> (Clerck, 1757)	N/D/-	1
<i>Pardosa amentata</i> (Clerck, 1757)	N/D/-	1
<i>Pardosa lugubris</i> (Walckenaer, 1802)	N/D/-	2
<i>Pardosa prativaga</i> (L.Koch, 1870)	M/D/-	1
<i>Pardosa pullata</i> (Clerck, 1757)	N/D/-	1
<i>Pardosa riparia</i> (C.L.Koch, 1833)	N/S/-	1
<i>Pirata hygrophilus</i> Thorell, 1872	N/S/-	1
<i>Pirata latitans</i> (Blackwall, 1841)	M/S/-	1
<i>Pirata piscatorius</i> (Clerck, 1757)	M/C/-	1
<i>Pirata tenuitarsis</i> Simon, 1876	M/C/-	2
<i>Pirata uliginosus</i> (Thorell, 1856)	M-O/C!/-	2
<i>Trochosa spinipalpis</i> (F.O.P.-Cambridge, 1895)	M/S/-	1
<i>Trochosa terricola</i> Thorell, 1856	T-M/D/-	1
<i>Xerolycosa nemoralis</i> (Westring, 1861)	N/S/-	1
Pisauridae - lovčíkovití		
<i>Dolomedes fimbriatus</i> (Clerck, 1757)	M/C/-	1
<i>Pisaura mirabilis</i> (Clerck, 1757)	M/D/-	1
Hahniidae - přičnatkovití		
<i>Antistea elegans</i> (Blackwall, 1841)	M/C/-	2
Liocranidae - zářďekovití		

<i>Phrurolithus festivus</i> (C.L.Koch, 1835)	M/S/-	1
Clubionidae – zápředníkovití		
<i>Cheiracanthium erraticum</i> (Walckenaer, 1802)	M/S/-	1
<i>Clubiona diversa</i> O.P.-Cambridge, 1862	N/C!/-	2
<i>Clubiona lutescens</i> Westring, 1851	M/S/-	2
<i>Clubiona reclusa</i> O.P.-Cambridge, 1863	M-O/S/-	1
<i>Clubiona stagnatilis</i> Kulczyński, 1897	M/S/-	1
Gnaphosidae – skálovkovití		
<i>Drassodes pubescens</i> (Thorell, 1856)	T-M/S/-	2
<i>Micaria pulicaria</i> (Sundevall, 1831)	N/S/-	1
Zoridae - zorovití		
<i>Zora silvestris</i> Kulczyński, 1897	M/S/-	1
<i>Zora spinimana</i> (Sundevall, 1833)	M/D/-	1
Sparassidae - maloočkovití		
<i>Micrommata virescens</i> (Clerck, 1757)	M/S/-	1
Philodromidae – listovníkovití		
<i>Philodromus aureolus</i> (Clerck, 1757)	M/D/-	1
<i>Philodromus collinus</i> C.L.Koch, 1835	M/S/-	1
<i>Tibellus oblongus</i> (Walckenaer, 1802)	T-M/S/-	1
Thomisidae – běžníkovití		
<i>Misumena vatia</i> (Clerck, 1757)	T-M/S/-	1
<i>Ozyptila trux</i> (Blackwall, 1846)	M/S/-	1
<i>Xysticus audax</i> (Schränk, 1803)	M/S/-	1
<i>Xysticus ulmi</i> (Hahn, 1831)	M/S/-	1
Salticidae - skákavkovití		
<i>Bianor aurocinctus</i> (Ohlert, 1856)	M/S/-	2
<i>Evarcha arcuata</i> (Clerck, 1757)	T-M/S/-	1
<i>Marpissa radiata</i> (Grube, 1859)	M/C/NT	1
<i>Sitticus floricola</i> (C.L.Koch, 1837)	M/S/-	1

Další významné druhy zjištěné na lokalitě:

Plazi:

Ještěrka obecná *Lacerta agilis* – vázaná na sušší okraje území – zjištěna pod silnicí

Ještěrka živorodá *Zootoca vivipara* – zjištěna roztroušeně po celém zkoumaném území

Obojživelníci:

Čolek horský *Ichtyosaura alpestris* - zaznamenáno několik larev ve vodních pastech s návnadou v dystrofní nádrži

Čolek obecný *Lissotriton vulgaris* – zaznamenáno několik jedinců ve vodních pastech s návnadou v dystrofní nádrži

Čolek velký *Triturus cristatus* – zjištěna jedna larva ve vodních pastech s návnadou v dystrofní nádrži, další jedinec zjištěn na okraji terestrické rákosiny pod cestou protínající lokalitu

Ropucha obecná *Bufo bufo* – druh zaznamenán roztroušeně po celém území, zřejmě se rozmnožuje v dystrofií nádrží

Skokan ostronosý *Rana arvalis* – Druh byl jednotlivě zaznamenán v celém zkoumaném území.

DISKUSE:

Brouci (Coleoptera)

Během průzkumu bylo zjištěno 111 druhů brouků (Coleoptera). Z alespoň regionálně významnějších druhů lze vyzdvihnout:

Agabus affinis (Paykull 1798)

Lokální druh vegetací hustě zarostlých nádrží a močálů.

Hydroporus gyllenhalii Schiödte 1841

Vzácný acidofilní druh osidlující zejména lesní rašeliniště a mokřady. V jižních Čechách je znám z několika lokalit na Třeboňsku.

Crenitis punctatostriata (Letzner, 1840)

Reliktní tyrfofilní druh vázaný na rašeliniště a zrašelinělé okraje vodních ploch. V Jižních Čechách známý z řady rašelinišť.

Cryptocephalus decemmaculatus (Linnaeus, 1758)

Druh zachovalých rašelinišť se světlými porosty vrby jívy. V ČR vzácný. V lokalitě bylo nalezeno několik jedinců.

Agrilus pratensis (Ratzenburg, 1837)

Řidčeji se vyskytující druh krasce vázaný potravně na vrby. Hojnější v teplejších oblastech.

Menesia bipunctata (Zoubkoff, 1829)

Vzácný a lokální druh vázaný na krušinu olšovou, v jižních Čechách místy hojnější na rašeliništích

Lepyrus armatus Weise, 1893

Lokální druh zachovalejších lučních biotopů. Dosud byl z ČR uváděn pouze z území Moravy, nejbližší nálezy jsou známe z NP Podyjí. Nový druh pro Čechy!

Motýli (Lepidoptera)

Neptis rivularis (Scopoli, 1763) – **bělopásek tavolníkový**

Obývá různorodá, zejména vlhká stanoviště s výskytem tavolníku vrbolistého. Zaznamenáno bylo i jeho šíření i do měst, kde jsou tavolníky pěstovány jako okrasná rostlina. Na lokalitu

Boloria selene (Schifferrmüller 1775) – **perleťovec dvanáctitečný**

Na lokalitě byla zjištěna silná populace tohoto druhu vázaného na vlhké až mezofilní louky, kde žije na různých druzích violek.

Rovnokřídlí (Orthoptera)

Stethophyma grossum (Linnaeus, 1758) – **saranče mokřadní (tlustá)**

Mokřadní saranče vázané na porosty vysokých ostřic, pro vývoj mladších vývojových stadií však vyžadující i dobře osluněné plochy nižší vegetace. Na Jindřichohradecku osidluje řadu vhodných lokalit.

Vážky (Odonata)

Coenagrion hastulatum (Charpentier, 1825) – **šidélko kopovité**

Acidofilní lokální druh šidélka. Na Jindřichohradecku běžný druh.

Pavouci (Araneae)

Na sledované lokalitě Čtyřicítka bylo v roce 2013 během základního průzkumu nalezeno celkem 81 druhů pavouků. Jedná se o druhově poměrně bohaté společenstvo rašelinných luk, vlhkých lad a dřevinných nárostů, ve kterém bylo zjištěno rovněž několik regionálně vzácných a bioindikačně významných zástupců mokřadní arachnofauny. K nejvýznamnějším druhům, charakterizujícím zároveň ekologický potenciál této lokality patří:

Leptyphantes obscurus (Blackwall, 1841) – **plachetnatka růžkatá**

Těžiště výskytu tohoto druhu se na našem území nachází především v podhorských a horských polohách Oreofytika, kde žije na křovinné a bylinné vegetaci otevřených i lesních přírodních biotopů. Z okresu J. Hradec je doposud znám pouze z několika nálezů v oblasti CHKO Třeboňsko (Suchdol – Klikov, Majdalena, PR Široké blato).

Notioscopus sarcinatus (O.P.-Cambridge, 1872) – **pavučenka štěrbínovitá**

Dostí lokální plachetnatka žijící v travinobylinné vegetaci a mechu podmáčených okrajů rybníků, na prameništích a rašeliništích převážně v oblasti Mezofytika. V jižní části Českomoravské vrchoviny a v jižních Čechách je na vhodných lokalitách dosud relativně početná. Bioindikačně významný druh.

Troxochrus nasutus Schenkel, 1925 – **pavučenka nosatá (VU)**

Podle údajů v Katalogu pavouků ČR (shrnující poznatky o rozšíření všech našich druhů do r. 2002), byla tato drobná plachetnatka považována za velice vzácný psychofilní druh, typický pro horské lesy a vrchoviště. Z tohoto důvodu byla rovněž zařazena do červeného seznamu pavouků v kategorii VU (zranitelný). V posledních letech (cca od r. 2010) se ale objevuje řada jejích nálezů v nižších polohách, a to dokonce i na vysloveně xerothermních lokalitách, dokumentujících buď širší ekologickou valenci nebo náhlou expanzi tohoto druhu.

Pirata uliginosus (Thorell, 1856) – **slíd'ák rašeliništní**

Bioindikačně významný druh slíd'áka, poměrně striktně vázaného na zachovalé rašeliniště a rašelinné louky. Na Jindřichohradecku se vyskytuje především ve vyšších polohách (Javořická a Novobystřická vrchovina) a také na některých lokalitách na Třeboňsku.

Clubiona diversa O.P.-Cambridge, 1862 – **zápředník mechový**

Tento drobný zápředník bývá nacházen lokálně v trávě a pod kameny na ekologicky velmi odlišných, avšak vždy přírodně zachovalých otevřených stanovištích (nejč. stepi, louky či rašeliniště). Také na území okresu J. Hradec byl zjištěn jak na suchých pastvinách (Toužinské stráně, Jalovce u Valtínova), tak i na rašeliništích (EVL Karhov - Zhejral).

***Marpissa radiata* (Grube, 1859) – skákavka rákosní (NT)**

Podle celorepublikového rozšíření relativně vzácná skákavka, která se vyskytuje na vyšší vegetaci (zejména stéblech rákosu) podmáčených okrajů vodních nádrží. U nás je známa pouze z rybníčnatých oblastí Čech a na jižní Moravě, z tohoto důvodu byla také zařazena do červeného seznamu ohrožených druhů. Na Jindřichohradecku však již byla nalezena na řadě lokalit v okolí zarůstajících okrajů rybníků (např. Luží u Lovětína, Horní Lesák, Matenský rybník, Staňkovský rybník či Olešský rybník).

ZÁVĚR:

Z provedeného výzkumu je zřejmé, že území lze hodnotit jako poměrně zachovalé. Nejcennější složkou jsou mokřadní a vodní biotopy zkoumaného území. Stanovištěm obývaným řadou významných druhů jsou i dřevinné porosty zejména vrb a krušin. Bezkrídlý nosatec *Lepyrus armatus*, který byl poprvé nalezen v Čechách, ukazuje na dlouhou historii bezlesí v této lokalitě a relativní zachovalost lučního společenstva.

Je potřeba zabránit nadměrnému zarůstání a zastínění lokality dřevinami. Občasným kosením je vhodné udržovat i další plochy rašelinišť. V degradovaných částech území (terestrická rákosina, porosty chrastice rákosovité) by bylo vhodné vyhloubit několik drobných tůní pro podporu výskytu některých vodních druhů bezobratlých i obojživelníků.

LITERATURA:

ALBRECHT J. A KOL., 2003: Českobudějovicko. In: Mackovčín P. a Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek VIII – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 808 pp.

BOUKAL D.S., BOUKAL M., FIKÁČEK M., HÁJEK J., KLEČKA J., SKALICKÝ S., ŠŤASTNÝ J., TRÁVNÍČEK D., 2007: Katalog vodních brouků České republiky Catalogue of water beetles of the Czech Republic, Klapalekiana 2007, Praha, pp.289

BENEŠ J., KONVIČKA M., DVOŘÁK J., FRIC Z., HAVELDA Z., PAVLIČKO A., VRABEC V., WEIDENHOFFER Z. (editoři), 2002: Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I, II. SOM, Praha, 857 stran.

BUCHAR J. et RŮŽIČKA V., 2002: Katalog pavouků České republiky.- Peres, Praha, 351 s.

ČÍZEK P., DOGUET S., 2008: Klíč k určování dřepčíků (Coleoptera: Chrysomelidae: Alticinae) Česka a Slovenska, Městské muzeum Nové Město nad Metují, pp. 232

DOLNÝ A., BÁRTA D. et al. 2007: Vážky ČR: Ekologie, ochrana a rozšíření. ČSOP Vlašim

FARKAČ J., KRÁL D. et ŠKORPÍK M. [eds.], 2005: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. List of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 s.

HEIMER S., NENTWIG W., 1991: Spinnen Mitteleuropas: ein Bestimmungsbuch. Verlag Paul Parey, Berlin & Hamburg, 543 p.

HESOUN P. & HOLUŠA O., 2005: Výsledky faunistického průzkumu vážek (Odonata) ve střední a východní části okresu Jindřichův Hradec. Vážky 2005. Sborník referátů VIII.celostátního semináře odonatologů ve Žďárských vrších. ZO ČSOP Vlašim, p. 64-78.

HŮRKA K., 1996: Carabidae České a Slovenské republiky. Kabourek, Zlín, 565 pp.

HŮRKA K., VESELÝ P., FARKAČ J., 1996: Využití střevlíkovitých (Coleoptera: Carabidae) k indikaci kvality prostředí. Klapalekiana 1996, Praha, 15-26

JEŘÁBKOVÁ L., BOUKAL D., 2011: Živolovné pasti - účinná metoda průzkumu čolků a vodních brouků, Ochrana přírody, AOPK Praha

KOČÁREK P., HOLUŠA J. & VIDLIČKA I. 2005: Blattaria, Mantodea, Orthoptera & Dermaptera of the Czech and Slovak Republics. Illustrated key 3. Blattaria, Mantodea, Orthoptera & Dermaptera České a Slovenské republiky. Ilustrovaný klíč 3. Kabourek, Zlín 349 pp.

KRÁSENSKÝ P., 2005: Metody sběru brouků jako podklad pro inventarizaci bezobratlých. AOPK ČR

MILLER F., 1971: Řád Pavouci - Araneida. – In: Klíč zvířeny ČSSR IV, ČSAV, Praha, pp. 51-306.

NENTWIG W., BLICK T., GLOOR D., HÄNGGI A., KROPF C.: Spiders of Europe. www.araneae.unibe.ch. Version of access date.

ROBERTS M. J., 1995: Spiders of Britain & Northern Europe. Collins Field Guide. HarperCollins, London, 383 p.

ŘEZÁČ M. 2005: Metodika inventarizace druhů pavouků (rozšíření metodiky monitoringu společenstev pavouků pomocí zemních pastí). – In: Metodika inventarizačních průzkumů maloplošných zvláště chráněných území, AOPK, Praha.

FOTODOKUMENTACE:

fotografie P.Hesoun, není-li uvedeno jinak

Obr. 1: Porosty dominantní chrastice rákosovité podél Skřemelice

Obr. 2: mozaika mokřadních stanovišť v jižní části zkoumaného území

Obr. 3: Terestrická rákosina pod silnicí protínající lokalitu

Obr. 4: Luční rašeliniště v severní části lokality

Obr. 5: Pcháčová louka a navazující olšina na severním okraji zkoumaného území

Obr. 6: Dystrofní nádrž uprostřed území

